Voorwoord

"Leidende principes zijn geen regels voor eenvoudige situaties, maar richtingwijzers voor de momenten waarop keuzes lastig worden."

Met deze visie op het sociaal domein geven wij richting aan de toekomst. We beschrijven wat voor samenleving we willen zijn. Een samenleving waarin mensen mee kunnen doen, waar hulp beschikbaar is als dat nodig is en waar inwoners zoveel mogelijk zelf de regie houden over hun leven. Dat betekent dat deze visie een stap in de richting is van een zorgzame samenleving, een sterke weerbare gemeenschap.

Een visie laat zien waar we naartoe willen. Maar een visie alleen is niet genoeg. Daarom hebben we naast deze visie ook leidende principes opgesteld. Deze principes helpen ons in ons dagelijks werk. Ze geven richting bij het maken van keuzes en helpen ons bij vragen en situaties die niet altijd eenvoudig zijn.

Het mooie van deze leidende principes is dat ze niet alleen bestaan uit mooie woorden. Bij ieder principe leggen we eerst uit wat we ermee bedoelen. Daarna laten we zien hoe dit terugkomt in ons werk. Tot slot noemen we een mogelijke actie die daarbij past. Zo maken we de stap van beleid naar praktijk. Want het gaat er niet om hoeveel principes we opschrijven, maar of ze echt helpen in het dagelijks werk.

De principes geven houvast aan medewerkers, bestuurders en onze partners. Ze helpen ons om steeds te kijken naar wat inwoners nodig hebben. Niet alleen vanuit regels en processen, maar vooral vanuit de bedoeling achter ons werk. Daarbij vinden wij empathie, rechtvaardigheid en hulpvaardigheid belangrijk. Juist als situaties ingewikkeld zijn of belangen verschillen, laten deze principes zien waar wij voor staan.

Wij zien deze leidende principes niet als een eindpunt, maar als een hulpmiddel om samen te blijven leren en verbeteren. Ze krijgen pas waarde als we ze ook echt gebruiken. In gesprekken met inwoners, in ons dagelijks werk en bij de keuzes die we maken. Alleen als we de principes helder, zorgvuldig en consequent toepassen, worden ze een betrouwbaar kompas voor ons handelen. Daarbij hopen we dat ze ook werken als een uitnodiging aan inwoners, partners en bestuurders om met ons mee te denken. Samen kunnen we ons werk blijven ontwikkelen en de ondersteuning voor onze inwoners steeds beter maken.

Als college willen we verder kijken. We voelen sterk het belang van sterke, zorgzame gemeenschappen, actief burgerschap en sociaal kapitaal. Gemeenschappen waar mensen elkaar kennen en gekend worden, elkaar bijstaan en zich verantwoordelijk voelen voor hun burgerschap. Die elementen vormen het fundament van een vitale een veerkrachtige, warme, veilige en weerbare samenleving. Vandaar dat het college opdracht heeft gegeven het “versterken van gemeenschappen” uit te werken in een apart visietraject. De uitkomsten hiervan worden dan onderdeel van de eerstvolgende herijking van de Nota Sociaal Domein. Zo werken we aan een samenhangende koers waarin we de kracht van de inwoners en hun gemeenschappen centraal staat.

Joop Wikkerink
Rik van Lochem
Wethouders Sociaal Domein

Aalten, 20 oktober 2026

Visie sociaal domein

Een samenleving waarin mensen naar elkaar omkijken

We willen een samenleving waarin mensen naar elkaar omkijken en inwoners prettig, veilig en gezond kunnen samenleven. Inwoners krijgen gelijke kansen om mee te doen en zich te ontwikkelen. Een brede kijk op gezondheid is daarbij het uitgangspunt: we kijken naar de mens als geheel en als onderdeel van een gemeenschap. We sluiten aan bij wat inwoners nodig hebben om gezond, veerkrachtig en betekenisvol te leven. Inwoners hebben bestaanszekerheid, kunnen meedoen in de samenleving en kunnen rekenen op ondersteuning wanneer dat nodig is.

Meedoen, kansengelijkheid en bestaanszekerheid

Iedere inwoner krijgt gelijke kansen om mee te doen en zich te ontwikkelen, ongeacht achtergrond of omstandigheden. We sluiten aan bij wat inwoners nodig hebben en bij hun mogelijkheden, zodat iedereen op zijn of haar eigen manier kan bijdragen aan de samenleving. We werken aan sterke gemeenschappen. Meedoen kan op veel manieren: via werk, onderwijs, vrijwilligerswerk, sport, cultuur of een zinvolle daginvulling. We versterken de bestaanszekerheid van inwoners in een kwetsbare situatie. We zorgen voor een stevige financiële basis, vroegtijdige signalering van schulden, passende ondersteuning en toegankelijke inkomensregelingen. Zo voorkomen we dat problemen groter worden en ontstaat ruimte om mee te doen en vooruit te kijken.

Eigen kracht en samenredzaamheid

Inwoners benutten hun eigen kracht en mogelijkheden. We problematiseren situaties niet onnodig en versterken zelfredzaamheid en samenredzaamheid. Inwoners krijgen de ruimte om talenten te ontwikkelen. Ondersteuning sluit aan bij ieders persoonlijke situatie. Inwoners, netwerk en professionals werken samen in een integrale aanpak die verschillende domeinen met elkaar verbindt en aansluit bij het geheel van iemands leven.

Een sterke sociale basis

Een sterke en vitale sociale basis is het fundament van onze samenleving. Informele netwerken versterken de onderlinge verbondenheid. We vergroten de mentale veerkracht en verkleinen gezondheidsverschillen. We versterken gemeenschappen. Ondersteuning helpt inwoners om regie te houden over hun eigen leven en draagt bij aan gezondheid en welzijn.

Passende hulp op het juiste moment

We zetten in op preventie en bieden zo vroeg mogelijk passende hulp, zodat geïndiceerde hulp alleen wordt ingezet wanneer dat echt nodig is. Toegang tot hulp is laagdrempelig, persoonlijk en goed vindbaar. Inwoners weten waar zij terecht kunnen en krijgen altijd een duidelijk antwoord. Door goede samenwerking tussen de sociale basis, lokale teams, specialisten en regionale partners blijven kwaliteit en continuïteit van ondersteuning gewaarborgd. Professionals hebben oog voor de unieke en soms kwetsbare situatie van inwoners en dragen actief bij aan een veilige leefomgeving.

Samen bouwen aan een toekomstbestendig sociaal domein

Zo bouwen we aan een toekomstbestendig sociaal domein waarin inwoners zoveel mogelijk regie houden over hun leven, kunnen meedoen in de samenleving en passende ondersteuning krijgen wanneer dat nodig is. Een sociaal domein dat onderdeel is van een sterke, weerbare en veilige gemeenschap. Gezondheid, preventie, bestaanszekerheid, participatie, veiligheid en ondersteuning komen daarin samen. We werken mensgericht, integraal en in samenwerking, en zetten onze mensen en middelen doelmatig en duurzaam in.

Van visie naar praktijk; de leidende principes

De visie beschrijft waar we als gemeente naartoe willen: een sociaal domein waarin inwoners gezond, veilig en betekenisvol kunnen leven, kunnen meedoen en ondersteuning krijgen wanneer dat nodig is. De leidende principes vertalen die ambitie naar de manier waarop we werken. Ze vormen het kompas voor ons handelen.

Iedereen kan meedoen | **Eigen kracht van inwoners en netwerk** | **Ondersteuning is dichtbij** | **Preventie en vroegsignalering** | **Sterk naoberschap** | **Positieve gezondheid** | **Samen-werken**

Hieronder lichten we de leidende principes toe. Per principe beschrijven we ons doel, de voorwaarden voor de uitvoering en welke acties bijdragen aan het doel. De voorwaarden zijn opgehaald tijdens gesprekken met uitvoerende collega's en samenwerkingspartners. Ze zijn gebaseerd op ervaringen uit de dagelijkse praktijk.

1. Iedereen kan meedoen

We creëren gelijke kansen, zodat iedere inwoner kan meedoen en zich kan ontwikkelen op een manier die past bij zijn of haar mogelijkheden.

- ✓ We sluiten aan bij de behoeften, mogelijkheden, motivatie en leefwereld van inwoners. Ondersteuning is daarom maatwerk en biedt ruimte voor professionele afwegingen.
- ✓ We betrekken inwoners actief bij beleid en uitvoering. Echte participatie begint met luisteren en in gesprek gaan.
- ✓ We zorgen dat informatie en ondersteuning voor iedereen toegankelijk en vindbaar zijn, bijvoorbeeld via een actuele sociale kaart en begrijpelijke communicatie.
- ✓ We creëren actief de voorwaarden voor inclusie. We wachten niet af tot inwoners aansluiten, maar nemen drempels weg zodat iedereen kan meedoen.
- ✓ We investeren in tijd en aandacht voor het gesprek met inwoners.
- ✓ Medewerkers zijn zich bewust van verschillen tussen inwoners, reflecteren op hun eigen aannames en werken cultuursensitief.
- ✓ We stellen voldoende mensen en middelen beschikbaar om maatwerk en inclusie mogelijk te maken.

2. We gaan uit van de eigen kracht van inwoners en hun netwerk

We houden onze sociale basis sterk: We bouwen voort op wat inwoners zelf, samen en met hun omgeving kunnen, zodat inwoners zo veel mogelijk zelf en met elkaar oplossingen kunnen vinden.

- ✓ We versterken de verbinding tussen inwoners, verenigingen, initiatieven en netwerken. Wanneer mensen elkaar kennen en weten te vinden, ontstaat meer ruimte voor zelfredzaamheid en samenredzaamheid.
- ✓ We gaan uit van de mogelijkheden en eigen kracht van inwoners. Professionals bieden ruimte aan inwoners en hun netwerk om, waar mogelijk, zelf in actie te komen en oplossingen te vinden in het gewone leven.
- ✓ We signaleren vroegtijdig wanneer inwoners ondersteuning nodig hebben en stimuleren hen om, passend bij hun situatie, gebruik te maken van hun eigen mogelijkheden en netwerk.
- ✓ Professionele ondersteuning moet beschikbaar blijven wanneer informele hulp ontbreekt of onvoldoende is.
- ✓ We nemen de tijd om het gesprek aan te gaan over wat inwoners zelf kunnen, wat hun omgeving kan betekenen en welke ondersteuning aanvullend nodig is.
- ✓ Professionals worden ondersteund in het voeren van gesprekken over eigen kracht en het netwerk, ook wanneer verwachtingen moeten worden besproken of grenzen moeten worden aangegeven.
- ✓ We voeren de maatschappelijke dialoog over zelfredzaamheid, samenredzaamheid en het normaliseren van hulp vragen en hulp bieden.

3. Ondersteuning is dichtbij

We zorgen voor een laagdrempelige toegang tot ondersteuning die aansluit bij wat de inwoner nodig heeft, die vindbaar en dichtbij is, zodat inwoners zich gezien en gehoord voelen en altijd met een duidelijk antwoord naar huis gaan.

- ✓ We zorgen voor een duidelijke en herkenbare toegang. Voor inwoners is helder waar zij met hun vraag terechtkunnen en wie hen verder helpt.
- ✓ We gebruiken begrijpelijke taal en zorgen dat informatie, zowel fysiek als digitaal, toegankelijk is voor iedereen.
- ✓ We sluiten aan bij de situatie en behoefte van de inwoner. Een laagdrempelige toegang betekent niet voor iedereen hetzelfde en vraagt om maatwerk.
- ✓ We hebben aandacht voor de manier waarop inwoners contact met ons ervaren. Het eerste gesprek is belangrijk: inwoners voelen zich gezien, gehoord en serieus genomen.
- ✓ We werken samen over afdelingen en organisaties heen en maken duidelijke afspraken over verantwoordelijkheden, overdracht en bejegening.
- ✓ We zorgen voor duidelijkheid wanneer een vraag niet direct kan worden beantwoord. Inwoners weten wie de vraag oppakt, wat de vervolgstap is en wanneer zij terugkoppeling kunnen verwachten.

4. We zetten in op preventie en vroegsignalering

We werken outreachend, signaleren vroeg en handelen tijdig, zodat we samen met inwoners werken aan oplossingen die passen bij hun situatie. We zetten passende ondersteuning zo vroeg mogelijk in zodat geïndiceerde hulp alleen wordt ingezet waar dit niet anders kan.

- ✓ We zorgen voor voldoende laagdrempelige ondersteuning en voorzieningen in de sociale basis, zodat inwoners tijdig hulp kunnen krijgen.
- ✓ We luisteren naar inwoners en sluiten aan bij hun situatie, behoeften en mogelijkheden. We oordelen niet te snel en denken niet vooraf de oplossing uit.
- ✓ We brengen bij een eerste gesprek de situatie van de inwoner breed in kaart en kijken naar alle leefgebieden die van invloed zijn.

5. We houden het naoberschap sterk

We versterken de beweging van omzien naar elkaar, zodat hulp geven en hulp vragen vanzelfsprekend(er) worden.

- ✓ We zijn ons ervan bewust dat naoberschap niet voor iedereen vanzelfsprekend is. Niet iedere inwoner heeft een sterk netwerk of is gewend om hulp te vragen buiten de eigen kring.
- ✓ We zorgen dat inwoners elkaar kunnen ontmoeten en relaties kunnen opbouwen. Verbinding ontstaat wanneer mensen elkaar kennen en weten wat zij voor elkaar kunnen betekenen.
- ✓ We stimuleren inwoners om gebruik te maken van hun netwerk en omgeving, waarbij we oog houden voor wat iemand zelf kan en wat passend is.
- ✓ We maken duidelijk dat naoberschap een aanvulling is op professionele ondersteuning en geen vervanging daarvan.
- ✓ We nemen nieuwe inwoners actief mee in de betekenis van naoberschap en laten zien welke mogelijkheden er zijn om anderen te ontmoeten en hulp te geven of te vragen.

6. We werken vanuit een brede blik op gezondheid

We kijken naar wat goed gaat en versterken de gezondheid, veerkracht en eigen regie van inwoners.

- ✓ We kijken naar wat goed gaat en versterken de gezondheid, veerkracht en eigen regie van inwoners geïnspireerd door Positieve Gezondheid.

- ✓ We kijken naar de mens als geheel. Dat betekent dat we niet alleen kijken naar klachten of beperkingen, maar ook naar mogelijkheden, veerkracht, eigen regie en wat iemand belangrijk vindt in het leven.
- ✓ We voeren gesprekken met inwoners die aansluiten bij wat voor hen belangrijk is en geven ruimte aan eigen keuzes en eigen regie.
- ✓ We gebruiken passende methodieken en werkwijzen om de brede vraag van inwoners in beeld te brengen.
- ✓ We zijn ons bewust van verschillen tussen inwoners in de manier waarop gezondheid, veerkracht en eigen regie worden ervaren, bijvoorbeeld door culturele verschillen of persoonlijke omstandigheden.

7. We werken samen

We werken lokaal en regionaal samen en verbinden verschillende domeinen en organisaties om inwoners passende en samenhangende ondersteuning te bieden.

- ✓ We organiseren ondersteuning rondom de inwoner. Het maakt voor inwoners niet uit hoeveel organisaties betrokken zijn; zij ervaren samenhang en duidelijkheid.
- ✓ We nemen lokaal de regie op samenwerking en organiseren ondersteuning zoveel mogelijk dichtbij inwoners. Waar specialistische kennis of voorzieningen nodig zijn, werken we regionaal samen.
- ✓ We kennen elkaar als partners, weten wie waarvoor verantwoordelijk is en maken duidelijke afspraken over samenwerking, overdracht en regie.
- ✓ We kijken integraal naar vragen van inwoners en werken waar mogelijk met een gezamenlijk plan en één duidelijk aanspreekpunt.
- ✓ We zetten samenwerking niet alleen in wanneer problemen ontstaan, maar ook voor preventie, vroegsignalering en het versterken van de sociale basis.
- ✓ We investeren blijvend in samenwerking. Dit vraagt tijd, vertrouwen, bestuurlijke steun en organisatorische ruimte.